

Magyar gazdaság 2002-2006 - helyzetértékelés és előrejelzés -

A 2002-2005 közötti makrogazdasági folyamatok főbb jellemzői

A magyar gazdaság teljesítményét befolyásoló világgazdasági háttér 2002-2005 között általában és a ciklus átlagában kedvezően alakult, annak ellenére, hogy 2001. szeptember 11. után alig látszott elkerülhetőnek a világméretű recesszió. A világgazdaság GDP-jének növekménye évi átlagban 4,1 százalékos volt, szemben az 1988-2001 közötti 3,4 százalékkal – noha a működőtőke-áramlások visszaestek. Számottevően csökkent a fogyasztói árak emelkedése is, bár az olajárak rekordmagasságba emelkedtek. A robosztus növekedés ára azonban jelentős egyensúlytalanságok kialakulása volt, ami törékennyé teszi a növekedési dinamika fenntarthatóságát.

A hazai gazdasági folyamatokra közvetlenül ható külső környezet, nevezetesen az unió és az euróövezet növekedése az elmúlt években nyomott volt, a GDP gyarapodása (6,4 %) alig valamivel több mint a felét tette csak ki az Egyesült Államokénak. A számunkra ez idő szerint legjelentősebb külpiaci partner, Németország még ennél is gyengébb teljesítményt mutatott, mindössze 2,5 százalékos GDP többletet négy év alatt.

A *bruttó hazai termék Magyarországon 2002-2005 között 17 százalékkal nőtt*, kb. 4 százalékponttal kevésbé, mint az előző parlamenti ciklusban. Részben, mert az EU-15-ök és a német gazdaság húzóereje lényegesen gyengébbnek bizonyult, részben, mert a ciklus első felében a növekedést a fogyasztás határozta meg, részben pedig, mert a 2004-ben végrehajtott stabilizációs program a lehetségesnél alacsonyabb ütemet eredményezett. Növekedésünk azonban még így is kiemelkedett az OECD országok 10 százalékos átlagából, és megegyezett az EU-hoz 2004-ben csatlakozottak átlagos dinamikájával.

A növekedés *tőkeintenzív pályán* haladt, a foglalkoztatottak száma alig egy százalékkal nőtt, vagyis a GDP növekményének zöme a termelékenységgel emelkedéséből származott.

A növekedést a ciklus első felében a *fogyasztás* határozta meg, amelynek dinamikája messze meghaladta a termelését. A 2004. évi pályakiigazítást követően azonban ismét a beruházás és exporthúzza pályára vált jellemzővé. A háztartások fogyasztása így is historikus ütemben, 25 százalékkal emelkedett – köszönhetően az expanzív jövedelempolitikának, a személyi jövedelmeket terhelő elvonások csökkentésének és a fogyasztási hitelek kiterjesztésének.

A *beruházások* 2002-2005 között 28,4 százalékkal nőttek, aminek háttérében jelentős állami finanszírozás (közúti és más infrastrukturális fejlesztések) illetve támogatás (lakásépítés, agrárgazdaság) állt, és lényegében ez húzta az építőipar kiemelkedő, 36,7 százalékos állóeszköz-fejlesztéseit is. A versenyszférában a fogyasztáshoz kapcsolódó beruházások bővültek gyorsabban, a feldolgozóipariak dinamikája (23,6 %) felerősítetten követte a váltakozó ütemű külső konjunktúrát.

2005-re az *export* megközelítette az 50 milliárd eurót; vizsgált időszakon belüli dinamikus, 36 százalékos növekedése jelentős regionális átrendeződéssel járt: 8 százalékponttal csökkent az EU-15-ök aránya, viszont 3 százalékponttal nőtt az újonnan csatlakozóké, és ennél is nagyobb mértékben az unión kívüli exporté. Kivételünket 2002-2005 között is a gépipar dinamizálta, ami mögött egyértelműen az ágazat legnagyobb multinacionális cégeinek beruházásai álltak.

Az *import* az exporttól elmaradó ütemben emelkedett az elmúlt négy év alatt, évi 7,9 százalékkal, és regionális átrendeződésének iránya is megegyezett az exportéval. Behozatalunk szerkezetváltozása egyfelől tükrözte a háztartások fogyasztásának prioritását (az élelmiszerimport aránya folyamatosan nőtt), másfelől az energiaiimport drágulását és az

attól jóval elmaradó iparcikk-áremelkedést (a feldolgozott termékek aránya folyamatosan csökkent), valamint a feldolgozóipar erőteljesen ingadozó beruházásait.

A *külkereskedelmi mérleg hiánya* évi átlagban 3,6 milliárd euró volt, ami 2002-2003-ban emelkedő, ezt követően azonban csökkenő tendenciát jelzett. Az exporthoz viszonyított relatív hiány több mint egynegyedével javult az 1998-2001 közötti ciklushoz képest, és 2005-ben már csak 5,7 százalékot tett ki.

A *fizetési mérleg hiánya* a GDP százalékában magas, 8 százalékos értéket mutatott az elmúlt négy év átlagában. A 2003. évi kiemelkedő, 9 százalékos deficit után a relatív mérleghiány mérséklődött, 2005-ben 7,3 százalékot tett ki. A javulás háttérében elsősorban a kereskedelmi mérleg deficitjének csökkenése állt, de 2004-2005-ben már a szolgáltatások egyenlege is aktívumot jelzett, annak ellenére, hogy az idegenforgalom bevételi többlete kisebb volt az előző években realizáltaknál. Az adóssághoz kapcsolódó ki- és befizetések egyenlege (hiány) viszont 2005-re megduplázódott 2002-höz képest.

Az ország külső finanszírozási igénye a ciklus átlagában 7,8 százalékos volt, 2003-ig nőtt, ezt követően azonban csökkent a GDP-hez viszonyítottan; 2005-ben igen jelentős mértékű, 22 százalékos volt a csökkenés, amiben szerepet játszott, hogy a mérséklődő vállalati nettó forrásigény mellett nőtt a háztartások nettó megtakarítása, és ez némileg ellensúlyozta az állami finanszírozási igény emelkedését. Ebben az esztendőben a gazdaság külső forrásigényét majdnem kétharmadnyi arányban finanszírozta olyan tőkebeáramlás, amely nem járt az adósság emelkedésével. 2005-ben összességében folytatódott a *gazdaság finanszírozási szerkezetének* 2004-ben megindult javulása.

2002 és 2005 között tulajdonosi hitelekkel és visszaforgatott profittal együtt 14,2 milliárd eurónyi *működőtőke-befektetés* érkezett Magyarországra. Ez évi átlagban 3,5 milliárd eurónak felelt meg, amely megközelítően 200 millió euróval meghaladta az előző négy év átlagát. A beáramlás 65 százaléka a már itt lévő befektetők pótlólagos beruházásához kötődött - visszaforgatott profit, illetve tulajdonosi hitel formájában. 2005 az FDI összetétele szempontjából is unikumnak számított, hiszen ekkor a külföldi befektetések 64 százaléka új beruházás volt. Az elmúlt négy évben a magyarországi székhelyű vállalatok összességében 3,7 milliárd euró működőtőkét fektettek be *külföldön*. Éves szinten ez 926 milliós tőkeexportot jelentett, amely közel 2 és félszerese az 1998 és 2001 közötti évi átlagnak. A hazai tőke kivétel továbbra is erősen koncentrált maradt, és változatlanul főként Közép- és Kelet-Európába irányult. 2005-ben új jelenség volt néhány határon túli befektetés termőre fordulása. (Ezt jelzi a megkezdődött profit-hazautalás, illetve a korábban nyújtott tulajdonosi hitelek visszafizetése.)

A 2002-2005 közötti időszak egészét *fiskális expanzió* jellemezte, annak ellenére, hogy 2003-tól újra és újra megfogalmazódott a megszorítás igénye. Ám ezt a döntéshozók nem gondolták komolyan, sőt, tekintettel arra, hogy a forint nem gyengült, az ország növekedési teljesítménye pedig – a visegrádiakkal való összehasonlításban - kifejezetten jónak volt mondható, a gazdaságpolitikusok veszélyérzete mintha megszűnt volna. Az államháztartás magas hiánya és az elsődleges egyenleg deficitje is állandósult. A költségvetés által 2001-2002-ben teremtett többletkereslet nagyjából ugyanannyi volt, mint a bruttó hazai termék többlet. A szokatlanul nagyléptékű, példátlan reáljövedelem-emelkedést generáló költségvetési beavatkozásoknak érzékelhető növekedésgyorsító hatása nem volt, csak esetleg a társadalmi egyenlőtlenségeket mérsékelte. Csupán egyetlen évben, 2004-ben lehetett regisztrálni érdemi egyensúlyjavulást. 2005-ben a deficit tovább emelkedett, ám a növekmény háttérében – a korábbiaktól eltérően – felhalmozási többletek húzódtak meg.

Az állami túlköltekezést elsősorban a külső források növekvő bevonása - leginkább a gyors külső eladósodás, részben a működőtőke beáramlása – finanszírozta. Néhány éven keresztül „besegített” ebbe a vállalkozói beruházások lassulása, majd effektív visszaesése is. Az ezredforduló után növekedni kezdett az *államadósság* - amelynek nagysága ismét a GDP 60 százalékának megfelelő maastrichti kritériumot ostromolja -, és ezzel együtt az a kamatteher is, amelyet évről-évre magunk előtt görgetünk. A nettó külföldi adósság (tulajdonosi hitelek nélkül) a GDP 16,5 százalékáról (2002) 28,2 százalékára emelkedett 2005-re.

2002-től a bővülő lakossági jövedelmek ellenére is számottevő mértékben visszaesett a *megtakarítási ráta*. A háztartási szektor nettó pénzügyi megtakarításának elapadása alapvetően a kormány által erősen támogatott lakáshitelezés felfutására volt visszavezethető. De szerepet játszott benne az elhalasztott fogyasztás is, ami a kedvező jövedelmi kilátások mellett realizálódott, továbbá a háztartások bővülő hitellehetősége. A háztartások nettó megtakarítási rátája a lakástámogatási rendszer felülvizsgálata után kezdett felépülni, ám még 2005-ben is csak a bruttó hazai termék 4 százalékát tette ki.

A *fogyasztói árszínvonal* 22 százalékkal emelkedett 2002-2005 között (1998-2001 között 51 százalékkal). A cikluson belül folyamatos dezinfláció érvényesült volna, ha ezt 2004-ben nem törli meg a költségvetési okokból átrendezett áfa-rendszer áremelő hatása. A dezinflációban az erős piaci versenynek volt meghatározó szerepe, tekintettel arra, hogy a jövedelempolitika – 2004 kivételével – a fiskális politikához hasonlóan expanzív jellegű volt, és a háztartások megtakarítási hajlandósága sem hűtötte a fogyasztói keresletet. Az időnként erősödő forint-árfolyam az importált iparcikkek árát moderálta.

A *termelői árnyomás* is lényegesen csökkent az előző ciklushoz képest, annak ellenére, hogy az olajárak több mint a duplájára emelkedtek. Az ipari termelői árszint 9,2 százalékkal (az előző parlamenti ciklusban 37,5 %-kal), az építőipari 20,6 százalékkal (az előzőben 49,5 %-kal) nőtt, a mezőgazdasági termelői árszint viszont 0,6 százalékkal csökkent (szemben az 1998-2001 közötti 35,5 %-os drágulással).

Míg 1995 és 2000 között a forint évente átlagosan 2,1 százalékkal értékelődött fel, ami összhangban állt a hazai és az uniós infláció, valamint a termelékenység különbségével, 2001 és 2004 között évente 7,5 százalékkal erősödött, elszakadva a gazdasági és pénzügyi folyamatoktól. A feldolgozóipari termelékenység növekedése ugyanis 2001-ben és 2002-ben is visszaesett, amivel csökkent annak a lehetősége, hogy a termelékenység javulása kompenzálja az áralapú reálfelértékelődés versenyképességet és külső egyensúlyt rontó hatását. A stagnáló termelékenység mellett dinamikus bérnövekedés ment végbe, ami a fajlagos munkaköltség növekedését idézte elő, miközben a nomináleffektív *árfolyamindex* is *felértékelődött*. Mindezek együttes hatására a munkaköltség-alapú árfolyamindex 2001-2002 folyamán 20 százalékkal felértékelődött 2000-hez viszonyítva, ami azt jelenti, hogy a magyar munka versenyképessége jelentősen romlott. A 2001-2002-es folyamatok megmutatták, hogy amikor a munkaköltségek (bérek) nem igazodnak a termelékenységhez, és közben a jegybanki politika az inflációs célkitűzés teljesülése érdekében szabad utat enged az áralapú reálárfolyam felértékelődésének, akkor a dezinfláció a versenyképesség rovására valósulhat meg. Bár 2003 folyamán némileg korrigálódott a reálfelértékeltség, 2004-ben újra visszaerősödött a reálárfolyam, az év végén a munkaköltség-alapú felértékeltség 2000-hez képest ismét elérte a 20 százalékot, és 2005 őszéig ezen a szinten maradt. Az áralapú-reálfelértékelődés 2004 végéig folytatódott, ekkor 25 százalékos volt 2000-hez viszonyítva, majd 2005 folyamán 23 százalékra esett vissza, ami szintén jelentős felértékelődést tükröz.

A laza jövedelempolitika és az indokoltnál szigorúbb monetáris politika is hozzájárult a *munkaerő-piaci feszültségek* növekedéséhez. Ez a külső konjunktúra-hülés éveiben üzembeszárásokban, tömeges elbocsátásokban jelent meg, az élénkülés időszakában pedig a

foglalkoztatás bővülésének lelassulásában és a munkanélküliség rátájának megugrásában. Az állást keresők számának emelkedése mellett nőtt a munkaerőhiány is – elsősorban a szakképzett munkavállalókból, ami a munkaerőpiac nehezen feloldható strukturális problémáira utal.

Az *ipar* kibocsátása az előző ciklusbeli magas bázison és a nem túl kedvező konjunktúra ellenére is 26 százalékkal emelkedett, ezen belül továbbra is az exportpiacok húzóhatása érvényesült domináns módon (49,1 %). 2002-2005 között folytatódott az ipari szerkezet átrendeződése, határozottan csökkent a munkaigényes területek súlya (élelmiszeripar, textil-, bőr-, cipő-, faipar), és nőtt a vegyipar, az építőanyag-ipar, a fémipar valamint a gépipar aránya az ágazat kibocsátásában. Tovább emelkedett a nagy cégek részesedése az ipar teljesítményében, és - Észak-Magyarország kivételével - az ipari termelés regionális különbségei is nőttek.

Az *építőipar* növekedési dinamikája 2002-2005 között túlszárnyalta az iparét, évi átlagban 12 százalék volt – alapvetően a közútfejlesztési, lakásépítési programnak köszönhetően (négy év alatt több mint 152 ezer lakás épült).

A *mezőgazdaság bruttó termelése* viszont csak 1,7 százalékkal nőtt, visszaesett az állattartás és az állati termékek termelése (17,9 %-kal), és csak a 2004. évi rekordtermés következtében emelkedett a ciklus átlagában a növénytermelés 13,5 százalékkal. Mérséklődött a mezőgazdasági termékek felvásárlása is 3 százalékkal. A 2002. és 2003. évi jövedelemcsökkenés után 2004-2005-ben javult az agrárvállalkozók helyzete. Az uniós viszonyok között jövedelmezővé vált szántóföldi növénytermesztés aránya ugyanis növekedett a hústermeléssel szemben, és a nem jövedelmező állattartó gazdaságok fokozatosan beszüntették működésüket. Az évtized elejére - az elaprózott tulajdonosi szerkezet ellenére - a magyar mezőgazdaság vállalkezési rendszere koncentrálttá vált. A szántóföldi gazdálkodásban meghatározóvá lettek az ötven hektár feletti gazdálkodók és gazdálkodói társulások. Az árutermelő állattenyésztés kilencven százalékban az iparszerű technológiákat használó telepekre koncentrált.

A kedvező jövedelmi és hitelfelvételi lehetőségek lehetővé tették, hogy a *kiskereskedelmi forgalom* is dinamikusan bővüljön. Az elmúlt négy évben 32,4 százalékkal nőtt az értékesítés, ezen belül is kiugró ütemet, 47,2 százalékot jeleztek a gépkocsi- és járműalkatrész-eladások. Az elmúlt négy évben csökkent az élelmiszerek aránya a forgalmon belül, nőtt viszont a bútoroké, gyógyszerké, gyógyászati termékeké, illatszereké.

A 2002-től kezdődő időszak különösen kedvezett a magyar *bankoknak*. Nemcsak a gazdaság korábbinál dinamikusabb bővülése támasztott nagyobb hitelkeresletet a háztartások és a vállalatok körében, hanem a kormányzati politika is. Az Orbán-kormány olyan lakáshitelkamattámogatási rendszert hagyott örökségül, amely jelentős profitnövelési lehetőséget teremtett az ingatlanfinanszírozóknak, s ezt a Medgyessy-kormány csak megkésve módosította. Bár ennek hatására 2004-ben visszaesett az ingatlanhitelek dinamikája, a Gyurcsány-kormány programjának jövedelemnövelő hatása kedvező gazdasági környezetet teremtett a fogyasztási hitelezés számára. 2004-ben azonban a kiemelkedő banki jövedelmezőség nem a hitelezés felfutásából fakadt, hanem abból, hogy a bankok saját előnyükre kihasználhatták a magas, illetve a gyakran változó forintkamatokat. 2005-ben is folytatódott a banki nyereségek rekordhulláma, amely az ezredfordulótól tartja a lendületét, és tovább erősödött a magyar bankok hitelezési aktivitása is.

A *privatizáció* 2002 és 2005 között – esősorban fiskális nyomásra és az éles politikai viták ellenére - ismét felgyorsult, a 73 cég eladásából származó bevétel több mint 1100 milliárd forintja folyó áron majdnem pontosan a háromszorosa a megelőző négy év teljesítményének. Ennek közel kétharmadát a költségvetés kapta. Az ÁPV Rt. portfoliójában 132 cég mintegy

800 milliárdos vagyona maradt. Az intézményes privatizáció 1997 óta húzódozó lezárására, a törvényi és szervezeti keretek átalakítására azonban nem ezért, hanem kormányzati elszántság hiányában, rövid távú politikai megfontolások miatt nem került sor.

A parlamenti választások közeledte nem kedvez sem az állami vagyon magánkézbe adásának, sem az érdemi lezárásnak, növeli viszont a kormány támogatási hajlandóságát nemcsak szociális területeken, hanem a gazdaságon belül is. Az elmúlt négy évben az állami *támogatások* a korábban megszokott ciklikusság helyett szinte töretlenül magas szinten állandósultak. 2005-től a hazai redisztribúció mellé felsorakozó uniós támogatások elosztása is gyorsult. Ebben a körben a kedvezményezettek zöme eddig a kisebb vállalkozások közé tartozott, de közel ugyanakkora rész jutott az állami irányító és lebonyolító szervezeteknek is. A pályázati rendszer korántsem vált kizárólagossá, a kormányzati-apparátusi döntések súlya jelentős maradt.

A *hálózatos közszolgáltatások piacának liberalizálása* folytatódott, a távközlésben egyre élénkebbé vált a verseny, a villamosenergia forgalomnak pedig 2005 végéig több mint a harmadára terjedt ki a nyitás. Az energiaszektorban azonban gátolja a továbblépést a szabad piaci kínálat korlátozottsága, a hosszú távú szállítási szerződések változatlanul nagy súlya és a koncentrált struktúra. A közelmúlt szervezeti és tulajdonosi változásai, a távközlésben ezen kívül a hosszabb időszakra szóló kormányzati megrendelések továbbra is fenntartják a domináns szereplők erős pozícióit, amin önmagában az egységes és teljesen liberalizált villamosenergia- és gázpiac 2007-től kialakítandó keretei sem változtatnak.

Prognózis 2006-ra

2006. évi prognózisunkat a következő feltételezések mellett állítottuk össze.

Külgazdasági feltételek

1. A világgazdaság növekedési dinamikája a magas és mérsékelten tovább emelkedő olajárszint ellenére is némileg erősödik 2005-höz viszonyítva.
2. A konjunktúra regionálisan kiegyenlítettebb lesz:
 - az USA növekedése enyhén lassul,
 - érzékelhetően erősödik a GDP növekedési üteme az Európai Unióban, ezen belül is Németországban,
 - magasabb növekedésre vált a Japán gazdaság,
 - Kína dinamikája továbbra is 10 százalék közelében lesz.
3. Az infláció és a munkanélküliség a világgazdaság nagy régióiban mérséklődik

Feltételezések a gazdaságpolitika elemeire

1. Az új kormány felállítását követően új gazdaságpolitika fogalmazódik meg, amelynek lényeges eleme lesz a 2006. évi költségvetési kiigazítás és a konvergencia-program átdolgozása. Nem tartjuk kizártnak a 2010-es euróövezeti csatlakozás dátumának elhalasztását.
2. A költségvetési törvényben elfogadott áfa-csökkentés hatására éves átlagban jelentősen csökken az infláció, amely az esztendő második felében emelkedő tendenciát vesz.
3. A dezinflációt nem követi az alapkamat csökkentése - tekintettel a költségvetési hiány finanszírozásának kockázatára.
4. Romlik a feltörekvő piacok megítélése, ezért az előző évinél gyengébb forintárfolyam alakul ki, de a kamatcsökkentés elhalasztásával a jegybank nem engedti túlságosan levinni a forint-befektetések kamatprémiumát. Nem számolunk a befektetők tömeges bizalomvesztésével, és a forint jelentős meggyengülésével, bár ennek esélyét teljesen nem zárhatjuk ki.

5. A jövedelempolitika feszessége nem erősödik, legfeljebb az év második felében a gazdaságstabilizációs eszközként használt magasabb infláció következtében.
6. A foglalkoztatás-politika keretein belül számos, a korábbiaknál talán eredményesebb intézkedés születik az állást keresők számának csökkentésére, a foglalkoztatás bővítésére.
7. A privatizációs politikában nem számítunk sem visszaállamosításra, sem a köztulajdon körének csökkentésére, de az intézményes privatizáció lezárására sem.
8. A vállalkozásokat támogató állami politika keretei szélesednek.
9. A piacnyitásban az állami irányítás alapvető feladata az energetikai liberalizáció előkészítése 2007-re.

A várható növekedési pálya főbb jellemzői

1. A bruttó hazai termék az előző évinél némileg gyorsabban, 4,5 százalékkal emelkedik. A növekmény zöme a munkatermelékenység növekedésének lesz köszönhető.
2. A foglalkoztatottak száma legfeljebb a statisztikai hibahatárt meghaladó mértékben nő, a munkanélküliség rátája a 2005. évinél kisebb mértékben, de emelkedik.
3. A növekedés szerkezete a kockázati határon belül romlik, amennyiben élénkül a fogyasztás és csökken a nettó export húzóereje a teljes áru- és szolgáltatásforgalomban.
4. A beruházások dinamikája erősödik és a szerkezete is javul; újabb lendületet vesznek a vállalkozások fejlesztései, miközben folytatódnak a közúti és közműfejlesztési programok is.
5. Az export és import növekedési üteme (euróban) magasabb lesz a múlt évinél, és zárul a dinamikák közti különbség, emiatt a külkereskedelmi mérleg hiánya emelkedik, de a relatív hiány (az exporthoz mért) nem változik, továbbra is alacsony szinten marad.
6. A költségvetés kiigazítása ellenére az államháztartás ESA 95 szerinti várható hiánya (6,3 %) nagyjából megegyezik a 2005. évivel (nem számolva a PPP konstrukció újabb brüsszeli elutasításával és az állami vállalatok konszolidációjával, ez utóbbira valószínű nem fog sor kerülni).
7. A javuló konjunkturális kilátások alapján élénkül a vállalkozások hitelkereslete, miközben megtakarításaik stagnálnak, enyhén csökkennek. A gazdálkodó szféra nettó forrásigénye ezáltal a GDP százalékában emelkedik.
8. A kedvező reáljövedelmi helyzet mellett a háztartások bruttó megtakarításai elérhetik a GDP 9,5 százalékát, de a jó jövedelem-kilátások bővítik a lakosság hitelkeresletét is (főként a fogyasztást). A két tendencia eredőjeként a háztartások nettó megtakarításai a GDP százalékában tovább emelkednek, bár a 4,3 százalékos ráta még mindig messze elmarad az unió 7 százalékos átlagától.
9. Tekintettel arra, hogy prognózisunk szerint a belföldi magánszektor finanszírozási képessége 2006-ban nem erősödik – mert a háztartások nettó megtakarítási növekményét a vállalkozói szféra nettó hitelkeresleti többlete felszívja – az államháztartás emelkedő finanszírozási szükséglete okán nő a gazdaság külső forrásigénye.
10. 2006-ban a választási év mind a fogyasztás, mind a beruházások terén élénkülést hoz, ami az áruforgalmi egyenleg romlásában is megmutatkozik. A folyó fizetési mérleget ráadásul a Gripen-bérlet elszámolásából keletkező, a GDP mintegy 0,3 százalékát kitevő importtöbblet is terheli. A növekvő külföldi adósság az adósságterheket is megemeli, amihez a befektetők elbizonytalanodása miatt a nem adóssághoz kapcsolódó jövedelemkiáramlás felerősödése is társulhat. Az adósságszolgálatot az emelkedő nemzetközi kamatlábak is kedvezőtlenül befolyásolják, ami 2006-ban a dollárkamat mellett az euró- és a jenadósságokat is érinti. Mindezeket csak részlegesen ellensúlyozhatja a tőkemérleg növekvő pozitív egyenlege. Összességében azzal számolunk, hogy a folyó fizetési mérlegben kimutatott hiány 2006-ban a GDP 8,4%-ára, a külső finanszírozási szükséglet a GDP 7,4%-ára emelkedik.

11. A működőtőke-áramlás kedvezően alakuló nemzetközi feltételei mellett várhatóan a 2004. évi jó konjunktúrára emlékeztető mértékben alakul a külföldi működőtőke importja. A 3,8 milliárd eurós behozatal nagyobb része (kb. 60 %-a) a már Magyarországon működő külföldi vállalkozások pótlólagos beruházása lesz. A hazai tőke exportját 900 millió euróra prognosztizáljuk úgy, hogy ismét számítunk kb. 100 millió eurós profit hazautalására.
12. A 2006-ban az újból megemelkedő külső finanszírozási szükségletet az előző évinél kisebb hányadban finanszírozzák az adósságemelkedéssel nem járó külső források, tekintettel arra, hogy nem számolhatunk a 2005. évihez hasonló kiugró privatizációs bevétellel. Ebből következően a külső adósságállomány 2006-ban tovább emelkedik.
13. A fogyasztói infláció 2 százalékra mérséklődik, és csökken az ipari és építőipari termelői árak növekedési üteme is az olajár-emelkedés, a javuló konjunktúra és a gyengébb árfolyam ellenére.
14. A kedvezőbb külpiaci lehetőségek és a belső keresletélénkítő gazdaságpolitika együttes hatásaként az ipari termelés dinamikája meghaladhatja a 8 százalékot. A húzóerő továbbra is a gépipar lesz, s felzárkózik hozzá a vegyipar.
15. A lakásépítések lassulása ellenére az építőipar kibocsátási dinamikája megközelítheti a 2005. évit. A növekedés motorja továbbra is az állami megrendelés, főként az útfelújítások és a gyorsforgalmi utak építése. De az uniós támogatások is élénkítik az ágazatot, becslések szerint 3-400 milliárd forinttal. A parlamenti választások után esetleg visszafogott központi beruházásokat az önkormányzati választásokra készülő helyhatóságok állóeszköz-fejlesztései ellensúlyozhatják.
16. A mezőgazdasági termelés – átlagos időjárási viszonyok mellett is – 3-4 százalékkal meghaladhatja a 2005. évit, de a jövedelmek emelkedése ennél nagyobb lesz. Növekszik a gabona- és olajosnövény-termelés aránya, de csökken a szántóföldi zöldségtermesztésé. Várható a kertészeti ágak és az állattenyésztés outputjának emelkedése. Folytatódik az üzemszerkezet koncentrációja.
17. A reálkeresetek négy százalékot meghaladó dinamikája a tavalyi hat százalék feletti ütem után a fogyasztás múlt évinél nagyobb bővülését és ezzel a kiskereskedelem forgalmának erősödését vonja maga után. Az előző évi, stagnáláshoz közeli állapottal szemben növekszik a személygépkocsik eladása. A kiskereskedelem értékesítésének volumene – gépjármű, járműalkatrész és üzemanyag nélkül – 6 százalékot közelítő mértékben bővíthet, azzal együtt 5,7 százalékra tesszük az ágazat forgalmának emelkedését.
18. 2006-ban is várható, hogy a magyar bankok aktivitása a gazdaság dinamikáját jóval meghaladó mértékben növekszik. Folytatódik a hálózatépítés, a lakossági piacok még mindig telítetlenek. Az OTP külföldön próbál terjeszkedni, de a hazai piacon is megjelennek új szereplők az Allianz Hungária, valamint a Földhitel és Jelzálogbank alapításai nyomán.

Összefoglaló számszerű előrejelzés (előző év= 100%)

Megnevezés	2004	2005	2006**
GDP termelés	104,6*	104,1*	104,5
GDP belföldi felhasználása	102,8*	100,2*	103,1
Állóeszköz-felhalmozás	108,4*	106,6*	107,5
Háztartások fogyasztása	103,1*	102,1*	103,6
Reálkereset	99,0	106,3	104,1
Háztartások nettó megtakarításának növekménye, md forint	360	869	1000
Ipari termelés	107,4	107,3	108,0
Építőipari termelés	105,8	116,6	115,0
Kiskereskedelmi forgalom	105,6	104,5	105,7
Mezőgazdasági termelés	122,6	90,6	103,5
Kivitel (folyó áron, euróban)	115,7	111,4	112,0
Behozatal (folyó áron, euróban)	113,4	108,3	112,0
Külkereskedelmi mérleg egyenlege, md euró	-3,9	-2,8	-3,2
Folyó fizetési mérleg egyenlege, md euró	- 7,0	-6,4	- 7,6
Működőtöke-beáramlás tulajdonosi hitelek nélkül, md euró	3,2	5,1	3,3
Államháztartás hiánya a GDP százalékában (ESA egyenleg) – nyugdíjkorrekcióval	5,4	6,1	6,3
Fogyasztói árindex, évi átlag	106,8	103,6	102,0
Jegybanki irányadó (kéthetes betéti) kamat, év végén	9,5	6,0	6,0
3 hónapos állampapír hozama, év végén	8,8	6,0	5,9
Forint/euró árfolyam, év végén	245,9	253	260
Munkanélküliség rátája, évi átlag	6,1	7,2	7,5
Alkalmazásban állók száma	100,8	99,9	100,5

1 táblázat – Forrás: Központi Statisztikai Hivatal, Magyar Nemzeti Bank

(*: előzetes)

(**): Pénzügykutató Rt. prognózisa)

Készítették: Antalóczy Katalin, Antal László, Halász György Imre, Juhász Pál, Mohácsi Kálmán, Petschnig Mária Zita, Várhegyi Éva, Voszka Éva

Szerkesztette: Petschnig Mária Zita

Készült 2006. március